

85
BG

FACTS

Европейска агенция за безопасност и здраве при работа

ISSN 1830-7523

Оценка, премахване и значително намаляване на рисковете на работното място Резюме на доклад на Агенцията

Въведение

Оценката на риска е основа за успешното управление на здравето и безопасността, както и от важно значение за намаляване на трудовите злополуки и професионалните заболявания. Когато се прилага успешно, тя може да подобри не само здравето и безопасността на работното място, но и икономическите резултати като цяло.

Докладът подкрепя европейската кампания „Здравословни работни места 2008—2009 г.“ за оценката на риска чрез информация за успешни мерки, предприети на работното място за премахване или значително намаляване на рисковете. Адресат на доклада са лицата, които извършват оценката на риска на работното място и вземат решения за превантивни мерки.

Изведени са осемнадесет случая и седем по-кратки примера от различни професии и сектори на икономиката в Европа. Те онагледяват как отделни фирми са оценили и управляват съществуващите рискове. Някои са премахнали или предотвратили установения риск, докато други са успели значително да го намалят. Действията, предприети за оценка и управление на риска, могат да се пренесат към подобни професии и икономически сектори, както и в други държави-членки в Европа. Необходимо е, разбира се, те да бъдат пригодени към конкретната ситуация във всеки сектор или работно място.

Основни заключения в доклада

Редица рискове могат да бъдат напълно избегнати или премахнати. След това остатъчният риск се оценява като много слаб или близък до нула. Докладът показва как могат да се постигнат такива резултати чрез случаи, в които е разрешен проблем с електричество, ръчна работа с тежести, незащитена работа с опасни вещества или експозиция на шум.

В други случаи, където не е възможно пълно премахване на риска, повечето описани действия целят „борба с рисковете при източника“, т.е. превантивните мерки са насочени към мястото на възникване на риска. Обикновено това води до значително намаление на риска до много по-ниско ниво. Докладът показва как са постигнати подобни резултати в области като превенция на злополуки, организация на работата, експозиция на прах, прах в дъскорезници или електромагнитни полета.

Основни фактори за успех

В доклада са установени следните основни фактори за успех за успешната оценка на риска:

Снимка: Matti Saari; предоставена от: Skanska Finland

- Подробната оценка на риска е логично и структурно предусловие за ефективно премахване/намаляване на риска.
- Силна мотивация за важна и силна група (напр. отдел, управителен комитет на работниците, работодател). Висока мотивираност на инициаторите на действието да управляват рисковете или конкретния риск и липса на възражение вътре или извън организацията.
- Подкрепа от управлението на предприятието. Това е от важно значение, за да се гарантира, че за проекта са налични необходимите ресурси: бюджет, човешки ресурси, оборудване и т.н.
- Участие на заинтересованите страни, напр. самите работници, човешките ресурси, финансовия отдел, специалистите по безопасност и здраве при работа и т.н. Основната група, която трябва да бъде мотивирана и включена от самото начало, са работниците. Те трябва да участват не само в анализа на риска, но и при определянето и прилагането на възможните решения. Техните практически и детайлни познания и компетенции често са необходими за разработване на изпълними превантивни мерки.
- Добър анализ/познание за наличните потенциално ефективни решения, съществуващи добри практики и научни или технологични нововъведения.
- Атмосфера на доверие и сътрудничество между основните действащи лица в процеса на извършване на оценка на риска.
- Липса на сериозни пречки за приемане на превантивни или защитни мерки. Подобни пречки биха могли да бъдат:
 - икономически, напр. липса на финансови средства или отрицателна оценка на съотношението приходи-разходи;
 - липса на налични решения като алтернативни технологии, оборудване, работни процеси;

- отрицателен ефект върху други страни (работници, отдели) чрез прехвърляне на рисковете в друга област.

Допълнителни фактори за успех

Освен основните фактори за успех, които са общи за всички случаи, анализът на конкретните случаи сочи, че има някои допълнителни фактори за успех, които насърчават участниците да надхвърлят установената практика и да постигнат резултати над средните. Ето някои от допълнителните фактори:

- висока мотивираност да бъдеш най-добрият в сектора или, доколкото е възможно, да подобриш имиджа на фирмата или на отдела за безопасност и здраве при работа;
- основната роля на съответното работно място (или на изложените на риск работници) в процеса на работа;
- трудностите при заместване на работници в отпуск по болест;
- наличие на вътрешен капацитет за определяне (и разработване) на ефективни решения;
- наличност на някои прости решения за високи рискове;
- подходящо наблюдение на приетите превантивни и предпазни мерки (прилагат ли се действително мерките? действат ли? подходящи ли са?);
- наличие на външна подкрепа за сложни или напредничави решения;
- съществуването на обществена подкрепа за МСП (в целия сектор например);
- мотивация за намаляване на разходите, свързани с трудови злополуки и професионални заболявания във високорискови професии и сектори.

При условие че към основните фактори за успех се добавят подобни допълнителни фактори, може да се постигне силно намаляване на риска или дори неговото премахване.

В повечето от разгледаните случаи е приложена комбинация от превантивни мерки (борба с риска при източника, приспособяване на работата към индивида, адаптиране към техническия прогрес, даване на подходящи инструкции на работниците и т.н.). Приемането на тези взаимосвързани мерки също е ключов фактор за успех.

Ползи от извършването на правилна оценка на риска

Някои ползи от извършването на правилна и подробна оценка на риска и от премахването или значителното намаляване на рисковете на работното място са ясно описани в следните случаи:

- здравословни и безопасни работни места (намаляване на отсъствията от работа поради заболяване, по-рядка смяна на персонала, мотивирана работна сила, намаляване на оплакванията, подобрена работна среда, намалено неудобство поради силен шум, работа в необичайни положения на тялото, високи температури и т.н.);
- намаляване на разходите, произтичащи от трудови злополуки и професионални заболявания;
- в някои случаи общите разходи за съответното решение са по-ниски от разходите за предходното решение/положение;

- приложените промени (реорганизиране на работното място, ново или пригодено оборудване, нови работни процеси) са не само по-безопасни и по-здравословни, но и по-ефективни и по-продуктивни;
- приетото решение означава, че работата може да се извършва от по-широк кръг работници (напр. поради намаляване на необходимата физическа сила).

Следователно системната оценка на риска подобрява здравето и безопасността при работа, както и икономическите резултати като цяло.

Проучване на конкретен случай — Предотвратяване на нараняванията с игли — болници в Баден-Вюртемберг

В рамките на този проект са въведени ново оборудване за безопасност и мерки за обучение и подготовка в опит да се намалят случаите на наранявания с игли сред служителите на болницата. В рамките на 12 месеца инцидентите са сведени до нула.

Проучване на конкретен случай — Намаляване на ръчната обработка на товари — Яхти „Азимут“

При предварителна оценка на риска във връзка с ръчната обработка на товари в корабостроителната се установява, че дейностите по монтиране на гребните валове са особено важни. За да се намалят произтичащите от тях рискове, е конструирана количка, която променя напълно процеса по монтиране на валовите, и така се намалява необходимостта от ръчна обработка на товари.

Достъп до доклада

Пълният текст на доклада на английски език може да се намери на уебсайта на Агенцията: <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09001ENC/view> откъдето може да бъде изтеглен безплатно.

Настоящата публикация може да се намери на всички езици на ЕС на: <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

Допълнителна информация

„Здравословни работни места. Добре е за теб. Добре е за бизнеса. Европейска кампания за оценка на риска“ е темата на европейската кампания 2008—2009 г., която се провежда от Европейската агенция за безопасност и здраве при работа (EU-OSHA) в повече от 30 страни, включително всички държави-членки на ЕС. Настоящата фактологична справка е съставена в подкрепа на кампанията.

Други справки в тази поредица, както и допълнителна информация по въпросите на оценката на риска има на

<http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>

Посоченият източник се разработва и актуализира постоянно.

<http://hw.osha.europa.eu> е директна препратка към европейската кампания.

Европейска агенция за безопасност и здраве при работа

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPAIN

Тел. +34 944794360, Факс +34 944794383

Електронна поща: information@osha.europa.eu

© Европейска агенция за безопасност и здраве при работа. Възпризвждането е разрешено, при условие че се посочи източникът. Printed in Belgium, 2009 г.

